

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Komunikat dyrektora CKE z 20 sierpnia 2021 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu zawodowego w roku szkolnym 2021/2022
<i>Egzamin:</i>	Egzamin zawodowy
<i>Formuła egzaminu</i>	Formuła 2019¹
<i>Termin egzaminu:</i>	Sesja 1. 2022 Zima: styczeń – luty 2022 r. Sesja 2. 2022 Lato: czerwiec – lipiec 2022 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	20 sierpnia 2021 r.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z 2019 r. poz. 991 ze zm.).

Na podstawie art. 9a ust. 2 pkt 10 lit. a tiret trzecie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty² **podają** informację o szczegółowych sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania **egzaminu zawodowego – Formuła 2019**, do potrzeb zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Dostosowanie formy egzaminu zawodowego polega na przygotowaniu odrębnych arkuszy egzaminacyjnych dla ucznia, słuchacza lub absolwenta niewidomego albo słabowidzącego.

1. Dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu zawodowego polega odpowiednio na:
 - a. zminimalizowaniu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym ucznia, słuchacza albo absolwenta
 - b. zapewnieniu uczniowi, słuchaczowi albo absolwentowi miejsca pracy odpowiedniego do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych
 - c. wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych
 - d. odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie egzaminu zawodowego
 - e. zapewnieniu obecności i pomocy w czasie egzaminu zawodowego specjalisty odpowiednio z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu z uczniem lub absolwentem lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.
3. Możliwe sposoby dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu zawodowego dla poszczególnych grup zdających wskazane są w Tabeli 1.
4. Uczniowie/słuchacze/absolwenci uprawnieni do dostosowania:

	<i>Uczeń/słuchacz/absolwent</i>	<i>Dostosowanie</i>		<i>Podstawa (dokument)</i>
		<i>formy</i>	<i>warunków</i>	
1.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność	tak ³	tak	orzeczenie ⁴
2.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym	nie	tak	orzeczenie
3.	posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania	nie	tak	orzeczenie
4.	chory lub niesprawny czasowo	nie	tak	zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza
5.	posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się	nie	tak	opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej ⁵
6.	który w roku szkolnym, w którym przystępuje do egzaminu, był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na: <ol style="list-style-type: none"> a. trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą b. zaburzenia komunikacji językowej c. sytuację kryzysową lub traumatyczną 	nie	tak	pozytywna opinia rady pedagogicznej

² Tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.

³ Dotyczy wyłącznie uczniów/słuchaczy/absolwentów niewidomych i słabowidzących.

⁴ Orzeczenie wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1743).

⁵ W przypadku uczniów/słuchaczy/absolwentów szkół w zakładach poprawczych, zakładach karnych lub aresztach śledczych opinię o specyficznych trudnościach w uczeniu się może wydać psycholog zatrudniony odpowiednio w zakładzie poprawczym, zakładzie karnym lub areszcie śledczym.

5. Osoby, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy, osoby dorosłe, które ukończyły praktyczną naukę zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych, lub osoby, które spełniają warunki określone w przepisach w sprawie egzaminów eksternistycznych, uprawnione do dostosowania:

Osoby		Dostosowanie		Podstawa (dokument)
		formy	warunków	
1.	niewidome, słabowidzące	tak	tak	zaświadczenie potwierdzające występowanie danej dysfunkcji wydane przez lekarza
2.	<ul style="list-style-type: none"> – niesłyszące, słabosłyszące – z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją – z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera 	nie	tak	zaświadczenie potwierdzające występowanie danej dysfunkcji wydane przez lekarza
3.	chore lub niesprawne czasowo	nie	tak	zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza

6. Zaświadczenie o stanie zdrowia, o którym mowa w pkt. 4.4. i 5.3., lub zaświadczenie potwierdzające występowanie danej dysfunkcji, o którym mowa w pkt. 5.1., zdający dołącza do:
- deklaracji – w przypadku ucznia/słuchacza/absolwenta oraz osoby, która ukończyła kwalifikacyjny kurs zawodowy
 - wniosku o dopuszczenie do egzaminu zawodowego – w przypadku osoby dorosłej, która ukończyła praktyczną naukę zawodu dla dorosłych lub przyuczenie do pracy dla dorosłych
 - wniosku o dopuszczenie do egzaminu eksternistycznego zawodowego – w przypadku osoby przystępującej do egzaminu eksternistycznego zawodowego.
- W szczególnych przypadkach zaświadczenie może być przedłożone w terminie późniejszym, niezwłocznie po jego otrzymaniu.
7. Opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, o której mowa w pkt. 4.5., uczeń/słuchacz/absolwent składa dyrektorowi szkoły wraz z deklaracją przystąpienia do egzaminu.
8. Opinia rady pedagogicznej, o której mowa w pkt. 4.6., jest wydawana na wniosek:
- a. nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzących zajęcia z uczniem/słuchaczem w szkole, po uzyskaniu zgody rodziców/prawnych opiekunów albo pełnoletniego ucznia/słuchacza, lub
 - b. rodziców/prawnych opiekunów albo pełnoletniego ucznia/słuchacza.
9. Dla uczniów/słuchaczy/absolwentów wymienionych w pkt. 4.2–4.6. oraz osób, o których mowa w pkt.5.2–5.3, nie przygotowuje się odrębnych arkuszy egzaminacyjnych.
10. Rada pedagogiczna, spośród możliwych sposobów dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu zawodowego, wskazanych w Tabeli 1., określa sposób lub sposoby dostosowania warunków lub formy przeprowadzania tego egzaminu dla danego ucznia/słuchacza/absolwenta.
11. Sposób lub sposoby dostosowania warunków przeprowadzenia egzaminu zawodowego do potrzeb i możliwości osób, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy, osób dorosłych, które ukończyły praktyczną naukę zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych, lub osób, które spełniają warunki określone w przepisach w sprawie egzaminów eksternistycznych, wskazuje dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej lub upoważniona przez niego osoba, wybierając spośród możliwych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu określonych w Tabeli 1.
12. Dostosowując warunki i formę przeprowadzania egzaminu, nie można wykroczyć poza sposoby wymienione w Tabeli 1., z zastrzeżeniem pkt. 13.
13. W szczególnych przypadkach losowych lub zdrowotnych dyrektor szkoły, na wniosek rady pedagogicznej, może wystąpić do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z wnioskiem o wyrażenie zgody na przystąpienie ucznia/słuchacza/absolwenta do egzaminu zawodowego w warunkach dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, nieujętych w niniejszym komunikacie.

14. Osoba wspomagająca, specjalista z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności ani żadna inna osoba nie może wykonywać za zdającego zadań egzaminacyjnych, stosując się do zaleceń przekazywanych przez zdającego. Pomoc osoby wspomagającej może być przyznana wyłącznie w sytuacji, gdy niepełnosprawność zdającego uniemożliwia odczytanie i/lub zapisanie odpowiedzi i ogranicza się wyłącznie do odczytania treści zadań i/lub zapisania odpowiedzi zdającego.
15. Specjalista z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności może być obecny na egzaminie wyłącznie wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania prawidłowego kontaktu ze zdającym.
16. Dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu do niepełnosprawności zdającego nie może wykraczać poza warunki, w których odbywał naukę. Zdający w trakcie egzaminu korzystają ze sprzętu, którego używali w procesie dydaktycznym.
17. Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel informuje na piśmie ucznia/absolwenta/słuchacza lub jego rodziców (w przypadku gdy uczeń/słuchacz jest niepełnoletni) o wskazanych przez radę pedagogiczną sposobie lub sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu zawodowego do jego potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych nie później niż na 3 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.
18. Dyrektor szkoły, nie później niż na 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego, przekazuje dyrektorowi okręgowej komisji egzaminacyjnej w postaci elektronicznej informację o uczniach, słuchaczach i absolwentach korzystających z dostosowania warunków lub formy przeprowadzania egzaminu zawodowego.. Uzgodnienia pomiędzy dyrektorem szkoły a dyrektorem okręgowej komisji egzaminacyjnej odbywają się w formie pisemnej. Jeżeli konieczność przyznania dostosowań, o których mowa powyżej, nastąpi po przekazaniu informacji, stosowne uzgodnienia muszą zostać przeprowadzone niezwłocznie po uzyskaniu przez dyrektora szkoły informacji o potrzebie takich dostosowań.
19. Dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej informuje na piśmie osobę, która ukończyła kwalifikacyjny kurs zawodowy, osobę dorosłą, która ukończyła praktyczną naukę zawodu dorosłych lub przyuczenie do pracy dorosłych, oraz osobę przystępującą do egzaminu eksternistycznego zawodowego, posiadającą zaświadczenie o stanie zdrowia, a także przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego o sposobie lub sposobach dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu zawodowego nie później, niż na 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego. Jeżeli konieczność dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu zawodowego wystąpiła po tym terminie, dyrektor okręgowej komisji egzaminacyjnej niezwłocznie informuje tę osobę oraz przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego o sposobie lub sposobach dostosowania warunków przeprowadzania tego egzaminu.
20. Rodzice niepełnoletniego ucznia lub pełnoletni uczeń/słuchacz/absolwent składają oświadczenie o korzystaniu albo niekorzystaniu ze wskazanych sposobów dostosowania, w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania informacji.
21. Przystąpienie do egzaminu zawodowego w warunkach i formie dostosowanych do potrzeb i możliwości ucznia/słuchacza/absolwenta zapewnia przewodniczący zespołu egzaminacyjnego.
22. Egzamin zawodowy powinien odbywać się w oddzielnej sali, jeżeli zdający korzysta z co najmniej jednego z następujących dostosowań:
 - a. korzystanie z urządzeń technicznych, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych
 - b. korzystanie z płyty CD z dostosowanymi materiałami egzaminacyjnymi
 - c. udział osoby wspomagającej (wyznaczonego członka zespołu nadzorującego część pisemną lub część praktyczną/specjalisty z zakresu danej niepełnosprawności) w pisaniu albo pisaniu i czytaniulub jeżeli egzamin dotyczy osób niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
23. Gdy do przystąpienia do egzaminu zawodowego w oddzielnej sali uprawniony jest więcej niż jeden zdający, którym przysługują różne sposoby dostosowania, możliwe jest przeprowadzenie egzaminu dla wszystkich tych zdających w jednej sali, pod warunkiem że przebieg egzaminu nie będzie zakłócony dla żadnego z tych zdających.
24. Jeżeli zdający korzysta z pomocy osoby wspomagającej w pisaniu albo w pisaniu i czytaniu, przebieg egzaminu zawodowego musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Zapis dźwiękowy stanowi integralną część arkusza egzaminacyjnego/materiałów egzaminacyjnych.
25. Specjalista z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym nie może wchodzić w skład zespołu nadzorującego.

26. W przypadku ucznia/absolwenta/słuchacza posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone⁶ istnieje możliwość skorzystania z dostosowań przewidzianych dla poszczególnych rodzajów niepełnosprawności. Dostosowanie takie wymaga pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.
27. W szczególnych przypadkach wynikających ze stanu zdrowia lub niepełnosprawności zdającego, na wniosek zdającego oraz za zgodą dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej, egzamin zawodowy może być przeprowadzony w miejscu innym niż szkoła/placówka, u pracodawcy lub w podmiocie prowadzącym kwalifikacyjny kurs zawodowy. Wniosek należy złożyć do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej nie później niż na miesiąc przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego. W uzasadnionych przypadkach wniosek może być złożony w terminie późniejszym.
28. Zdający, który jest chory, w czasie trwania egzaminu zawodowego może korzystać ze sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę.

⁶ Niepełnosprawność sprzężona dotyczy sytuacji, gdy u zdającego niesłyszącego, słabosłyszącego, niewidomego, słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.

Tabela 1. Sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu zawodowego w roku szkolnym 2021/2022

 Tabela 1.1	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający niesłyszący , zdający słabosłyszący
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenie potwierdzające występowanie dysfunkcji wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2a. Zapewnienie obecności specjalisty – surdopedagoga.</p> <p>ALBO</p> <p>2b. Zapewnienie obecności specjalisty – tłumacza języka migowego.</p> <p>2a. oraz 2b. możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p>		<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2a. Zapewnienie obecności specjalisty – surdopedagoga.</p> <p>ALBO</p> <p>2b. Zapewnienie obecności specjalisty – tłumacza języka migowego.</p> <p>2a. oraz 2b. możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p>

 Tabela 1.2	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający niewidomi
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenie potwierdzające występowanie dysfunkcji wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>1a. Arkusz w piśmie Braille'a wraz z czarnodrukiem.</p> <p>Przyznanie tej formy arkusza oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu o 40 minut.</p> <p>ALBO</p> <p>1b. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formie pliku dźwiękowego – treść arkusza czyta lektor (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p>		<p>1a. Arkusz w piśmie Braille'a wraz z czarnodrukiem.</p> <p>Przyznanie tej formy arkusza oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu o 50% czasu przeznaczanego na rozwiązanie zadań z arkusza egzaminacyjnego standardowego.</p> <p>ALBO</p> <p>1b. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formie pliku dźwiękowego – treść arkusza czyta lektor (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p>

<p>ALBO</p> <p>1c. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formacie MS Word (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p> <p>Przyznanie dostosowania 1b. oraz 1c. możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera; zamówienie arkusza co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>ALBO</p> <p>1d. Arkusz dostosowany wydrukowany i korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje odpowiedzi zdającego.</p> <p>Możliwe tylko w przypadku zdającego, który nie posługuje się pismem Braille'a, oraz w przypadku braku możliwości wykorzystania arkuszy w formie określonej w pkt 1b. lub 1c.</p> <p>Przyznanie dostosowania 1d. oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Zamówienie arkusza dostosowanego co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie sposobu dostosowania 1b. lub 1c lub 1d. oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Zapewnienie obecności specjalisty – tyflopedagoga.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p> <p>3a. Korzystanie z maszyny do pisania pismem Braille'a.</p> <p>ALBO</p> <p>3b. Korzystanie z komputera.</p>	<p>ALBO</p> <p>1c. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formacie MS Word (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p> <p>Przyznanie dostosowania 1b. oraz 1c. możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera; zamówienie arkusza co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>ALBO</p> <p>1d. Arkusz dostosowany i korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje rozwiązania zdającego.</p> <p>Możliwe tylko w przypadku zdającego, który nie posługuje się pismem Braille'a, oraz w przypadku braku możliwości wykorzystania arkuszy w formie określonej w pkt 1b. lub 1c.</p> <p>Przyznanie dostosowania 1d. oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Zamówienie arkusza dostosowanego co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie sposobu dostosowania 1b. lub 1c lub 1d. oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Zapewnienie obecności specjalisty – tyflopedagoga.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p> <p>3a. Korzystanie z maszyny do pisania pismem Braille'a.</p> <p>ALBO</p> <p>3b. Korzystanie z komputera.</p>
---	--

 Tabela 1.3	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający słabowidzący
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenie potwierdzające występowanie dysfunkcji wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>Zdający może wykorzystać funkcje komputera do powiększania wielkości treści zadań w arkuszu standardowym (tekstu, rysunków, obrazów).</p> <p>1a. Arkusz dostosowany wydrukowany zapisany czcionką Arial 16 pkt.</p> <p>Możliwe tylko w przypadku zdającego, który ze względu na wadę wzroku nie może skorzystać z komputera, lub z innej, wskazanej w Tabeli formy arkusza dostosowanego.</p> <p>ALBO</p> <p>1b. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formie pliku dźwiękowego – treść arkusza czyta lektor (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p> <p>ALBO</p> <p>1c. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formacie MS Word (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p> <p>ALBO</p> <p>1d. Arkusz dostosowany wydrukowany i korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje odpowiedzi zdającego.</p> <p>Możliwe tylko w przypadku braku możliwości wykorzystania arkuszy w formie określonej w pkt 1b. lub 1c.</p> <p>Przyznanie dostosowania 1d. oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Zamówienie arkusza dostosowanego co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie sposobu dostosowania 1a. lub 1b. lub 1c lub 1d. oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>		<p>1a. Arkusz zapisany czcionką Arial 16 pkt.</p> <p>ALBO</p> <p>1b. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formie pliku dźwiękowego – treść arkusza czyta lektor (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p> <p>ALBO</p> <p>1c. Arkusz dostosowany zapisany na płycie CD w formacie MS Word (A) oraz zapisany w formacie pdf (B).</p> <p>ALBO</p> <p>1d. Arkusz dostosowany i korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje rozwiązania zdającego.</p> <p>Możliwe tylko w przypadku braku możliwości wykorzystania arkuszy w formie określonej w pkt 1b. lub 1c.</p> <p>Przyznanie dostosowania 1d. oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Zamówienie arkusza dostosowanego co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie sposobu dostosowania 1a. lub 1b. lub 1c lub 1d. oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>

<p>3. Korzystanie z przyborów optycznych, którymi zdający posługuje się na co dzień.</p> <p>4. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji.</p> <p>5. Zapewnienie obecności specjalisty – tyflop pedagoga.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p>	<p>3. Korzystanie z przyborów optycznych, którymi zdający posługuje się na co dzień.</p> <p>4. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji.</p> <p>5. Zapewnienie obecności specjalisty – tyflop pedagoga.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p>
---	---

 <p>Tabela 1.4</p>	<p><i>Uprawnieni do dostosowania</i></p>	<p>Zdający z niepełnosprawnością ruchową*</p> <p>Zdający z czasową niesprawnością rąk**</p>
	<p><i>Podstawa uprawnienia</i></p>	<p>* Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenie potwierdzające występowanie dysfunkcji wydane przez lekarza</p> <p>** Zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza</p>
<p>Część pisemna - możliwe dostosowania</p>		<p>Część praktyczna - możliwe dostosowania</p>
<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Korzystanie ze sprzętu specjalistycznego oraz środków dydaktycznych, z których zdający korzysta na co dzień (np. z komputera).</p> <p>3. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która zapisuje odpowiedzi zdającego w systemie elektronicznym.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy stopień niesprawności zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu pisanie.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>		<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Korzystanie ze sprzętu specjalistycznego oraz środków dydaktycznych, z których zdający korzysta na co dzień (np. z komputera).</p> <p>3. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która zapisuje rozwiązania zdającego.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy stopień niesprawności zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu pisanie.</p> <p>Zamówienie arkusza dla osoby wspomagającej co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego lub – jeżeli niesprawność wystąpi po tym terminie – niezwłocznie po otrzymaniu zaświadczenia o stanie zdrowia.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>

 Tabela 1.5	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający z afazją
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenie potwierdzające występowanie dysfunkcji wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Arkusz dostosowany wydrukowany i korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje odpowiedzi zdającego.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy stopień niesprawności zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu czytanie i pisanie.</p> <p>Zamówienie arkusza dostosowanego wydrukowanego dla osoby wspomagającej co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>3. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p>		<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje rozwiązania zdającego.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy stopień niesprawności zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu czytanie i pisanie.</p> <p>Zamówienie arkusza dla osoby wspomagającej co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut</p> <p>3. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p>

 Tabela 1.6	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenie potwierdzające występowanie dysfunkcji wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut. 2. Korzystanie ze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, z których zdający korzysta na co dzień (np. z komputera). 3. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności. <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem oraz pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut. 2. Korzystanie ze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, z których zdający korzysta na co dzień (np. z komputera). 3. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności. <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem oraz pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.</p>

 Tabela 1.7	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub zaświadczenie potwierdzające występowanie dysfunkcji wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut. 2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali. 3. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności. <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu oraz środków dydaktycznych.</p>		<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut. 2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali. 3. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności. 4. Zapisywanie rezultatów w postaci dokumentacji z wykonania zadania lub zadań na komputerze. <p>Możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej lub gdy zdający posługuje się alternatywnymi wspomagającymi metodami komunikacji.</p>

 Tabela 1.8	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający z przewlekłymi chorobami
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali.</p> <p>3. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków.</p> <p>4a. Arkusz dostosowany wydrukowany i korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje odpowiedzi zdającego.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy stopień niesprawności zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu czytanie i/lub pisanie.</p> <p>Zamówienie arkusza dostosowanego wydrukowanego dla osoby wspomagającej co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>ALBO</p> <p>4b. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która zapisuje odpowiedzi zdającego w systemie elektronicznym.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy choroba zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu pisanie.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Przyznanie sposobu dostosowania 4a. lub 4b. oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>		<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali.</p> <p>3. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków.</p> <p>4a. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która odczytuje treść arkusza i zapisuje rozwiązania zdającego.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy choroba zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu czytanie i/lub pisanie.</p> <p>Zamówienie arkusza dla osoby wspomagającej co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>ALBO</p> <p>4b. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która zapisuje rozwiązania zdającego.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy choroba zdającego utrudnia lub uniemożliwia zdającemu pisanie.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Zamówienie arkusza dla osoby wspomagającej w przypadku 4a. lub 4b. co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie sposobu dostosowania 4a. lub 4b. oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>

 Tabela 1.9	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający chorzy lub niesprawni czasowo
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków.</p> <p>3a. Korzystanie z odpowiedniego sprzętu oraz środków dydaktycznych (np. z komputera).</p> <p>ALBO</p> <p>3b. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która zapisuje odpowiedzi zdającego w systemie elektronicznym.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie może pisać sam. Przyznanie tego dostosowania wymaga pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>		<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków.</p> <p>3a. Korzystanie z odpowiedniego sprzętu oraz środków dydaktycznych (np. z komputera).</p> <p>ALBO</p> <p>3b. Korzystanie z pomocy osoby wspomagającej, która zapisuje rozwiązania zdającego.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy zdający nie może pisać sam. Przyznanie tego dostosowania wymaga pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.</p> <p>Zamówienie arkusza dla osoby wspomagającej co najmniej 2 miesiące przed pierwszym dniem terminu głównego egzaminu zawodowego.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przeprowadzenie egzaminu w osobnej sali.</p> <p>Przyznanie tego sposobu dostosowania oznacza obligatoryjne przyznanie przedłużenia czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>

 Tabela 1.10	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się , w tym: z dysleksją, dysgrafią, dyskalkulią, dysortografią
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p>		<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Zapisywanie rezultatów w postaci dokumentacji z wykonania zadania lub zadań na komputerze.</p> <p>Możliwe tylko w sytuacji, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej.</p>

 Tabela 1.11	<i>Uprawnieni do dostosowania</i>	Zdający niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym
	<i>Podstawa uprawnienia</i>	Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali.</p> <p>3a. Zapewnienie obecności specjalisty – pedagoga resocjalizacji.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.</p> <p>ALBO</p> <p>3b. Zapewnienie obecności specjalisty – socjoterapeuty.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.</p>		<p>1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.</p> <p>2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali.</p> <p>3a. Zapewnienie obecności specjalisty – pedagoga resocjalizacji.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.</p> <p>ALBO</p> <p>3b. Zapewnienie obecności specjalisty – socjoterapeuty.</p> <p>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.</p>

 Tabela 1.12	Uprawnieni do dostosowania	Zdający, którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej
	Podstawa uprawnienia	Pozytywna opinia rady pedagogicznej
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut. 2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali. 3. Zapewnienie obecności specjalisty, np. psychologa. <i>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.</i>		1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut. 2. Przystąpienie do egzaminu w oddzielnej sali. 3. Zapewnienie obecności specjalisty, np. psychologa. <i>Możliwe tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.</i>

 Tabela 1.13	Uprawnieni do dostosowania	Zdający, którzy mają trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą
	Podstawa uprawnienia	Pozytywna opinia rady pedagogicznej
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.		1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.

 Tabela 1.14	Uprawnieni do dostosowania	Zdający z zaburzeniami komunikacji językowej
	Podstawa uprawnienia	Pozytywna opinia rady pedagogicznej lub opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej
Część pisemna - możliwe dostosowania		Część praktyczna - możliwe dostosowania
1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.		1. Przedłużenie czasu egzaminu nie więcej niż o 30 minut.